

Király Andrea, PhD hallgató
Szegedi Tudományegyetem, Állam-és Jogtudományi Kar
Politológiai Tanszék

Kettős elsőség az egyenlők között: Szlovénia az Európai Unióban

1. Bevezetés

„Szlovénia kiváló példája a sikeres bővítésnek, és mára az Unió magjához tartozik”¹, s ez a kis², fiatal demokratikus köztársaság, amely egyike a legsikeresebb (hacsak nem a legeredményesebb: a többi között ő vezette be a 2004. május 1-jén csatlakozott kelet-közép-európai államok közül az eurót, mint fizetőeszközt 2007. január 1-jén) újonnan csatlakozott európai uniós tagállamoknak, új oldaláról mutatkozhat be 2008 első félévében: mint az Európai Unió soros elnöke irányíthatja a közösségi politikaformálást. A szlovén elnökség főbb prioritásai közé tartozik a Lisszaboni Szerződés tagállami ratifikálása³, Koszovó státuszának rendezése⁴ – a nyugat-balkáni csatlakozási folyamat fontossága, továbbá ötödik szabadságként fogadtatná el a tudás szabad áramlását.

¹ Az Európai Bizottság elnöke, José Manuel Barroso nyilatkozata az Európai Parlament strasbourgi plenáris ülésén. Lásd: Sokat remél a Parlament Szlovéniától. Bruxinfo, 2008. január 17.

² Szlovénia a lakosságszám (2,008,516 a 2006. évi statisztikai adatok alapján – bővebben lásd a szlovén statisztikai hivatal honlapján: http://www.stat.si/eng/pub_slovenija.asp, letöltés ideje: 2008. március 3.) és a nagyság tekintetében is az Európai Unió legkisebb országainak csoportjába tartozik: Málta, Luxemburg, Ciprus, Észtország után hátulról az ötödik a lakosságszámot nézve, és negyedik a sorban visszafelé Málta, Luxemburg és Ciprus után az ország nagyságát szempontul véve.

³ Szlovénia, Magyarországot követően, 2008. január 29-én ratifikálta a Lisszaboni Szerződést, ugyanezen a napon Málta parlamentje is egyhangúlag támogatta a reformszerződést. A szlovén Nemzetgyűlés kilencven tagja közül 74 képviselő szavazott igennel.

⁴ A szerbiai déli tartomány, Koszovó 2008. február 17-én egyoldalúan kikiáltotta függetlenségét, amit azóta több európai uniós tagállam is elismert. Szlovénia kormánya 2008. február 21-i ülésén elfogadta Koszovó szuverenitásának és függetlenségének elismeréséről szóló tervezetet, amelyet benyújtott a Nemzetgyűlésnek. Erről lásd bővebben a szlovén kormány honlapján: http://www.vlada.si/index.php?&i1=UVI&i2=ang&i3=1&i4=sjv&i5=ter_dvl_021&i10=artic&i12=10DB78774D7D4756C12573F7002E5EF2&i15=on_Gnovica&j1=utf-8&j2=content&j3=gids&j4=. Letöltés ideje: 2008. március 3. Szlovénia ezt követően márciusban elismerte Koszovó függetlenségét.

A tanulmány során a szlovén politikai – európai integrációs – útvonalat európai uniós szemmel a független Szlovén Köztársaság kikiáltása és nemzetközi elismerése utáni időszakban vizsgálom, mindazonáltal a teljesebb bemutatás céljából a Jugoszlávia széteséséhez vezető politikai, jogi, gazdasági, valamint az alkotmánymódosítási viták és Szlovéniának a hat tagköztársaság közül való kiszakadását megelőző politikai, jogi (alkotmányos) események mindenképpen említést érdemelnek, továbbá, nem elhanyagolható a szlovén alkotmányfejlődés vonala fontosabb állomásainak megemlézése egészen az európai uniós csatlakozást megelőző alkotmánymódosításig, az úgynevezett Európai Unióról szóló cikkellyel történő kiegészítéséig, ugyanis a független, önálló szlovén állam alkotmányfejlődése voltaképpen az 1974. évi jugoszláv szövetségi alkotmányra vezethető vissza, amivel a föderáció és a konföderáció közötti sajátos forma jött létre – a teljes önállóság és a föderációs elv közötti kompromisszumként jelentős önállóságot adva az egyes tagköztársaságoknak.⁵

A 80-as évek elején elkezdődtek az alkotmányos viták, 1986-ban felszínre került az alkotmány-átalakítás szükségessége, a lavinát mégis az 1986 őszen a szerbiai Tudományos és Művészeti Akadémia által napvilágot látott Memorandum indította el, amire válaszul a Jože Pučnik, France Bučar nevével fémjelzett, 16 tanulmányt magban foglaló Nova Revija 57. számában – amely Adalékok a szlovén nemzeti programhoz címet viselte – megjelent a szlovénok saját nemzeti programjavaslata: tizenhat szerző önálló tanulmánya arról, milyen lehetőségek állnak a szlovénok előtt, a többi között felvetve a teljes állami szuverenitás, az önálló szlovén államiság gondolatát. 1987 februárjában a jugoszláv elnökség alkotmánymódosítási javaslatokat adott be, a szövetségi parlament 1987. december 29-én elfogadta az alkotmány-kiegészítések tervezetét. 1988. áprilisában jelent meg a köztársasági alkotmány, mely tartalmazta a szlovén alkotmány téziseit. 1989 márciusában történt meg a szerb alkotmánymódosítás, amire „válaszul” a szlovén vezetés 1989. szeptember 27-én alkotmány-kiegészítéseket fogadott el: megteremtették a piacgazdaság bevezetéséhez szükséges legfontosabb keretet, előkészítették a többpártrendszer bevezetését és a szabad választások megtartását, 6 olyan pontot tartalmaztak, amelyet a JKSZ KB és a szövetségi képviselőház küldöttei elutasítottak. Az alkotmány-kiegészítések azt a célt szolgálták, hogy

---

⁵ Külön szlovén tagállami alkotmányt már 1947-ben és 1963-ban is elfogadtak, de azok a jugoszláv szövetségi alkotmány keretei között maradtak. A szlovén alkotmányfejlődést részletesen lásd: Szilágyi Imre: A szlovén nemzettudat elemeinek változásai. In: Ábrahám – Gereben – Stekovics szerk.: Nemzeti és regionális identitás Közép-Európában. Piliscsaba: PPKE BTK, 2003. p.193-195., Szilágyi Imre: Az önálló és demokratikus Szlovénia létrejötte. Budapest: Teleki László Alapítvány, 1998. p.58-89., 162-176., Tóth Károly: Új alkotmányok előkészítése és elfogadása Közép-Kelet-Európa államaiban. In: Tóth Károly szerk.: Kelet-Európa új alkotmányai. JATE Állam-és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi Tanszék, 1997. p. 29-34.

biztosítsák az európai fejlődés irányába mutató szlovén gazdasági és politikai rend védelmét, megmutatták, hogy milyen jellegű Jugoszláviát tartanának a szlovénok kívánatosnak, s az elszakadást arra az esetre helyezték kilátásba, ha ezt nem lehet Jugoszlávián belül megvalósítani.⁶

A szlovén parlament 1990. március 9-én, Jugoszlávia területén elsőként, a köztársasági alkotmányból törölte a szocialista jelzöt és javaslatot tett a konföderációs berendezkedés előkészítésére. Az első szabad választásokon (1990. április 8. és 22.) megválasztott parlament 1990. július 2-án elfogadott egy szuverenitási nyilatkozatot⁷, majd folyamatosan fogadták el azokat a törvényeket, amelyekkel Szlovénia levált a föderációról.⁸ 1990. október 4-én a szlovén parlament a köztársaság területén hatályon kívül helyezett 27 szövetségi törvényt. Az 1990. december 23-án megtartott referendumon a megjelent lakosság (93,2%) 88,2%-a válaszolt igennel arra a kérdésre, hogy „akarja-e, hogy a Szlovén Köztársaság önálló és független állam legyen?”. A parlament 1991. február 20-i nyilatkozata kimondta, hogy a szövetségi szervektől visszavonja a szuverenitásából ráruházott jogokat.⁹

A teljes függetlenséget a szlovén parlament az 1991. június 25-i törvényekkel¹⁰ mondta ki, ami Függetlenségi Nyilatkozat néven is vált ismertté. 1991. június 26-án Szlovénia határain a Szlovén Köztársaság feliratú táblákat helyeztek el. Az Európai Közösségek június 28-án erős nyomást gyakorolt a szlovénokra, akik a függetlenségi nyilatkozat felfüggesztéséről hallani sem akartak, s mindent elkövettek, hogy ezt elkerüljék. A Jugoszláv Néphadsereg Szlovénia ellen indított fegyveres támadást, ami „tíznapos háborúként” került be a történelembe. Ezt követően az 1991. július 7-i Brioni Deklarációban a felek megegyeztek abban, hogy három hónapig elhalasztják a függetlenségi nyilatkozatot. 1991. október 7-én, a három hónapos határidő lejárta után a szlovénok gyakorlati lépéseket tettek a függetlenség megvalósítására: bevezették az új szlovén pénzt, átvették Szlovénia határainak ellenőrzését. 1991. október 25-én elhagyta Szlovéniát a JNH utolsó katonája is, az ország ténylegesen

---

⁶ A szlovén képviselőház 1990. elején újabb javaslatokat készített, amelyek a szövetségi alkotmányt a gazdasági és politikai liberalizáció irányába kívánták módosítani, a fejletlen területek segítésére szolgáló alap eltörlését szorgalmazta, s ezeket a javaslatokat március 8-án törvénybe is iktatták.

⁷ Teljes címe: Szlovénia Köztársaság szuverenitásáról szóló Deklaráció – kimondta, hogy a jugoszláv alkotmány és törvények csak annyiban lehetnek hatályosak Szlovéniában, amennyiben nem állnak ellentétben a köztársaság alkotmányával és törvényeivel.

⁸ A legfőbb cél a rendszer megváltoztatása volt, ha lehetséges, akkor Jugoszlávián belül, ha másképp nem megy, akkor Szlovénián belül, pl. 1990. szeptemberi törvények: Jugoszláviával ellentétben Szlovéniában nem lehet halálos ítéletet hozni.

⁹ A népszavazással megerősített függetlenségi törekvések bekerültek Szlovénia alkotmányába is, az ún. függetlenségi kiegészítéssel.

¹⁰ Szlovénia Köztársaság önállóságáról és függetlenségéről szóló alkotmánytörvény, alkotmány és a Szlovén Köztársaság alkotmánya végrehajtásáról szóló alkotmánytörvény.

független lett. Az Európai Közösségek kijelentette, hogy Szlovénia elismerésének feltétele olyan alkotmány elfogadása, amely biztosítja az emberi szabadságjogok érvényesülését és a kisebbségek védelmét. Az alkotmányozás folyamata 1991. ősztől gyorsult fel, s 1991. december 23-án elfogadta az új szlovén alaptörvényt, amely szakított az előző időszak öngazgatásos szocialista felfogásával. A sajátos háromkamarás parlament mindhárom házában kétharmados többség szavazta meg az alkotmányt, de az új szlovén alkotmány az előző alkotmány szellemében kialakított, háromkamarás parlament helyett egy, a német rendszerhez hasonló de egyedi szerkezetű törvényhozást alakított ki a 90 tagú nemzetgyűléssel és a 40 tagú Nemzeti Tanáccsal. Az új alkotmány alapján 1992. decemberében választották először parlamentet és köztársasági elnököt. Az Európai Közösségek 1992. január 11-én megállapította, hogy Szlovénia megfelel a feltételeknek, s ezt követte Szlovénia elismerése január 15-én.¹¹

2. Szlovénia útja az Európai Unióba

A Szlovén Köztársaság és az Európai Unió közötti diplomáciai kapcsolatok 1992. április 13-án kezdődtek meg.¹² 1993. április 5-én aláírásra került az Együttműködési Megállapodás az Európai Közösségek és Szlovénia között. A Megállapodás mellékleteként hozzátartozott a Politikai Dialógusról szóló Közös Nyilatkozatot. Az Együttműködési Megállapodás szeptember 1-jén vált hatályossá. 1993. december 7-én a Szlovén Köztársaság és az Európai Unió között tárgyalások kezdődtek meg a társulási szerződésről.

Az első komoly gondot a társulási szerződéshez, sőt az európai uniós tagság elnyeréséhez vezető úton szlovénoknak az olaszokkal zajló vitáik jelentették, Olaszország ugyanis többször megvétózta a tárgyalásokat, amelynek az oka főleg az 1991. december 23-án elfogadott szlovén alaptörvény 68., a külföldiek földtulajdonszerzésének tilalmáról szóló cikkelye volt¹³, amit az olaszok összekapcsoltak a második világháború után Jugoszláviából elmenekültek vagyoni kárpótlásának problémakörével. A tárgyalások sorozatában Szlovénia

---

¹¹ Németország már az EK több országának döntése előtt, még 1992. decemberében elismerte Szlovénia önállóságát, így nyomást gyakorolt a többi tagországra is.

¹² Szlovénia európai uniós csatlakozásának tárgyalássorozatáról és történetéről lásd bővebben: Szilágyi Imre: Szlovénia: A Balkánról az Európai Unióba. In: Kiss J. László szerk.: A huszonötök európai. Budapest: Osiris, 2005. p.859-873.; Danica Fink-Hafner – Damjan Lajh: Managing Europe from home. The Europeanization of the Slovenian Core Executive. University of Ljubljana, 2003. Interneten elérhető: <http://www.oecue.net/papers/slovenia-theeuropeanisationoft.pdf>, letöltés ideje: 2007. december 13.

¹³ Ezt a cikkelyt a parlament az Európai Unió elvárásainak megfelelően 1997. július 14-én módosította, minek értelmében a külföldiek ingatlanvásárlását külön törvény, vagy olyan nemzetközi szerződés szabályozza, amit a parlament a kölcsönösség elve alapján ratifikál.

részéről ez volt az egyik érzékeny pont, míg a másik a duty-free-shop-okat (vámmentes üzleteket) érintette, a harmadik a mezőgazdasági kérdéskör, a negyedik pedig a denacionalizációs törvény problematikája volt.¹⁴ 1995. március 3-án – egy, 1994. szeptember 30-án, a szlovén kormány által elfogadott, Szlovéniának Olaszországhoz, illetve az Európai Unióhoz fűződő viszonyáról szóló deklarációt követően – az olasz külügyminiszter kijelentette, hogy nem akadályozza a tárgyalások folyamatát, így március 15-én megkezdődtek a tárgyalások az Európai Megállapodás aláírásáról, amik május 19-én be is fejeződtek, 1996. június 10-én pedig sor került az Európai Megállapodás aláírására¹⁵, majd ugyanezen a napon Szlovénia formálisan is benyújtotta csatlakozási kérelmét az Európai Unióhoz. Az Európai Közösségek és Szlovénia 1996. november 11-én aláírta a kereskedelemről szóló Interim Megállapodást, amely 1997. május 18-tól, 1999. február 1-jéig, az Európai Megállapodás hatályba lépéséig volt érvényben.

Az Európai Bizottság 1997. július 16-án kibocsátott véleményével az Európai Unió Szlovéniát is azon országok közé sorolta, amelyekkel megkezdi a tárgyalást a teljes jogú tagságról. Még ez év szeptemberében a szlovén kormány elfogadott egy stratégiát a Szlovén Köztársaság Európai Unióba történő integrációjáról, a csatlakozási tárgyalások pedig hivatalosan 1998. március 31-én kezdődtek meg. Szlovénia korlátozott számú átmeneti időszakot kért és kapott a tárgyalások alkalmával, ami azt jelentette, hogy a köztársaság már jól felkészült az *acquis* átültetésére.¹⁶ Az Európai Bizottság 2002. októberében bocsátotta ki utolsó jelentését Szlovénia felkészültségéről¹⁷, a csatlakozási tárgyalások pedig a 2002. december 13-án, a koppenhágai csúcson zárultak le. Közben, 2002. február 7-én Dimitrij Rupel szlovén külügyminiszter Frankfurtban, az Európa Fórumon a következőket nyilatkozta Szlovénia törekvéseiről: „... Szlovénia valószínűleg hamarosan az EU tagja lesz. Az EU-ban már most is szinte otthon érzi magát, természetesen azzal a feltétellel, hogy megőrizheti nemzeti sajátosságát és kulturális identitását.”¹⁸

Miközben a politikai elit lényegében egységesen a mielőbbi európai uniós csatlakozás mellett állt ki, az értelmiségiek és a lakosság egyes csoportjaiban kétségek merültek fel a csatlakozással kapcsolatban: egyfelől azt illetően, hogy vajon hogyan működik majd az Unió

---

¹⁴ Lásd: Szilágyi Imre: Szlovénia: A Balkánról az Európai Unióba. In: Kiss J. László szerk.: A huszonötök európai. Budapest: Osiris, 2005. p.871-873.

¹⁵ Az Európai Megállapodást a szlovén Nemzetgyűlés 1997. július 15-én ratifikálta.

¹⁶ Forrás: http://ec.europa.eu/enlargement/archives/enlargement_process/past_enlargements/eu10/slovenia_en.htm. Letöltés ideje: 2006. szeptember 4.

¹⁷ 2001. decemberében Szlovénia volt az az ország, amelyik a csatlakozó államok közül a legtöbb tárgyalási fejezetet zárta le.

¹⁸ Szilágyi Imre: Szlovén dilemmák a bezárkózás és a nyitottság között. In: Kiss J. László szerk.: Nemzeti identitás és külpolitika Közép-és Kelet-Európában. Budapest: Teleki László Alapítvány, 2003. p.339.

és voltak, akik felvetették, hogy a föderáció működését illetően Szlovéniának igen rossz tapasztalatai voltak a jugoszláv föderációval kapcsolatban.¹⁹ Az értelmiség és a lakosság egy része úgy érezte, hogy Szlovénia túl kicsi ahhoz, hogy érdekeit meg tudja védeni, továbbá attól féltek, hogy az Unió globalizációs jellege is veszélyes lehet számukra, valamint folyamatos téma volt a szuverenitás feladásának értelmezése és elfogadhatósága is.²⁰

Nem maradt más hátra, mint a referendum, amelyen a szlovén választásra jogosult lakosságnak két kérdésben is döntenie kellett: az európai uniós tagság mellett a NATO tagságról.²¹ A hivatalos kampány 2003. február 1-jén tartott miniszterelnöki, külügyminiszteri és Európa-ügyi miniszteri sajtóértekezlettel indult útjára. Voltaképpen az európai uniós tagsággal kapcsolatos kampány a NATO tagsággal kapcsolatos kampány árnyékában zajlott: a meglehetősen erős NATO-ellenes megmozdulások és a sokkal gyengébb közvélemény-támogatottság miatt a kormány sokkal nagyobb hangsúlyt fektetett a NATO-csatlakozással kapcsolatos kampányra. A 2003. március 23-i referendumon végül az európai uniós tagságról szóló kérdéssel kapcsolatban a következő eredmények születtek: az 1 613 272 regisztrált választópolgár közül 975 015-en szavaztak az EU tagságról (974 988-an a NATO tagságról, 965 345 érvényes szavazat mellett 66,1% támogatta a NATO-hoz való csatlakozást), az érvényes szavazatok száma (99,5%) alapján a szavazók 89,6%-a támogatta az EU tagságot.²² Szlovénia kilenc kelet-közép-európai állammal együtt 2004. május elsején lett az Európai Unió tagja.

3. A szlovén alkotmány és a nemzetközi szerződések/Európai Unió

„A szlovénok nem léphetnek a nemzetalattiból egyből a nemzetfölötti szintre. Nem hagyhatják ki a nemzeti szintet identitásuk veszélyeztetése nélkül. A nemzetfölötti

---

¹⁹ Szilágyi Imre: Szlovén dilemmák a bezárkózás és a nyitottság között. In: Kiss J. László szerk.: Nemzeti identitás és külpolitika Közép-és Kelet-Európában. Budapest: Teleki László Alapítvány, 2003. p.338.

²⁰ Szilágyi Imre: Szlovén dilemmák a bezárkózás és a nyitottság között. In: Kiss J. László szerk.: Nemzeti identitás és külpolitika Közép-és Kelet-Európában. Budapest: Teleki László Alapítvány, 2003. p.340.

²¹ Az EU és a NATO tagsággal kapcsolatos népszavazás előtt a szlovén polgárok kilenc alkalommal nyilvánították már ki véleményüket egy-egy politikai kérdéstről. Az európai uniós tagságról szóló referendum története pedig voltaképpen már 1997. július 15-én megkezdődött, amikor is a parlament döntésének értelmében az európai uniós tagságot népszavazás dönti majd el. Mivel ugyanebben az időintervallumban kellett megejteni a NATO tagságról szóló referendument is, és mivel a NATO tagsággal kapcsolatban a legkésőbbi lehetséges időpont 2003. március 23-a volt, a döntés értelmében mindkét kérdésben szimultán, de külön-külön kérdésre kellett voksolniuk a választópolgároknak.

²² A szlovén európai uniós és NATO tagsággal kapcsolatos referendumentől bővebben lásd: Alenka Krašovec – Damjan Lajh: The Slovenian EU Accession Referendum: A Cat-and-Mouse Game. West European Politics, 2004/4. p.606-619.

folyamatoknak nemzeti feltételeik vannak. Csak egy szuverén nemzet mondhat le önként szuverenitásának egy részéről, és adhatja azt át egy nemzetfölötti közösségnek.”²³

A Szlovén Köztársaság alaptörvényéből²⁴ európai uniós tekintettel a következő cikkelyek lehetnek fontosak: 3/A. cikk a nemzetközi szerződésekről (Európai Unió); 8., 153. és 160. cikk a jogszabályok összhangjáról, jogharmonizációról.

A szlovén alkotmányba a 2003. március 7-i alkotmányos törvénnyel került be a 3/A cikkely: a Szlovén Köztársaság alkotmányos törvénnyel rendezte a legfontosabb, szuverenitás átruházásáról szóló kérdéskört, illetőleg a kormány és a parlament együttműködését európai uniós ügyekben.²⁵

A szlovén alaptörvény 3/A. cikkelye az Európa-klauzula. Voltaképpen egyetlen cikkelyben rendelkezik az Európai Unióról és a NATO-ról is. A cikkely egyik bekezdése sem rendelkezik kifejezetten, és nem is nevezi meg az Európai Uniót – nemzetközi szerződésekről beszél – habár a cikkely az Európai Unió „címet” kapta. A cikkely értelmezésében a következőkről rendelkezik: szuverenitás-átruházás, referendum, ratifikáció, elsőbbség, közvetlen hatály, parlamenti kontroll.

Ami a szuverenitás kérdéskörét illeti, az alaptörvény úgy rendelkezik, hogy a szuverenitásnak csak egyes részei –, és azok gyakorlása is csak átruházható (nem átruházandó és nem is átadandó), ahogyan az alkotmány fogalmaz: „olyan nemzetközi szervezetekre, melyek az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásán, a demokrácián és a jogállamiság elvén alapulnak.” Az ilyen átruházott jogköröket érintő aktusok és határozatok, amelyeket a nemzetközi szervezetek – az Európai Unió – alkotnak, az ezen nemzetközi szervezetek szabályai szerint alkalmazandók²⁶ – ami az európai uniós aktusok tekintetében magában foglalja a közvetlen hatály és az elsőbbség fogalmát is. Az alkotmány szabályozza azt is, hogy ilyen nemzetközi szerződés – mint amilyen az Európai Unióhoz történő Csatlakozási Szerződés is volt – parlamenti, kétharmados ratifikációját megelőzően népszavazást kell tartani, amelynek eredménye kötelezi a Nemzetgyűlést.

A 3/A. cikkely (4) bekezdése szabályozza alkotmányosan a kormány és a parlament együttműködését európai uniós ügyekben. A részleteket kétharmados törvénnyel dolgozzák ki, viszont maga az alkotmány is rendelkezik a parlamenti kontroll minden eleméről, a

---

²³ Idézet: Valentin Hribar szlovén filozófustól. Magyar nyelven megjelent: Limes: Közép-és Kelet Európai Figyelő, 1991/szeptember.

²⁴ A szlovén alkotmány elérhető a többi között a szlovén Nemzetgyűlés honlapján is: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=351&docid=25&showdoc=1>

²⁵ Official Gazette of the Republic of Slovenia No.24/03.

²⁶ Az alkotmány 8. cikkelyének második mondata rendelkezik arról, hogy a ratifikált és közzétett nemzetközi szerződések közvetlenül alkalmazandók.

tájékoztatásról, az egyeztetésről és az ellenőrzésről is – a parlament két kamarája közül a Nemzetgyűlést nevezi meg. Ami a tájékoztatást illeti, a kormánynak haladéktalanul kell értesítenie a Nemzetgyűlést a jogszabálytervezetek tartalmáról. Az egyeztetési eljárással kapcsolatosan alkotmányban rögzített, hogy a jogszabálytervezetekről a Nemzetgyűlés állást foglal, amelyet a kormány megfontolás tárgyává tesz. Azaz, kifejezetten nem jelenik meg a dán mintájú kötött mandátum, inkább egy erős ajánlás a kormány felé, aminek alapulvételével jár el a tanácsi tárgyalásokon. Az ellenőrzés, de ugyanakkor a tájékoztatás körébe is tartozik, hogy a kormány nemcsak a jogszabálytervezetek tartalmáról értesíti a Nemzetgyűlést, hanem az azokkal kapcsolatos saját tevékenységéről is – tehát az uniós intézményekben képviselendő nemzeti tárgyalási álláspont kidolgozásáról, képviseletéről beleértve az uniós intézményekben történő eseményekkel, döntésekkel kapcsolatos jelentést is.

Az alkotmány 3/A. cikkelye tehát, attól függetlenül, hogy európai uniós cikkelyként szerepel, végig nemzetközi szerződésekről beszél, igaz, Szlovénia is, mint mindegyik az újonnan csatlakozott tagállamok közül nemzetközi szerződéssel tagja az Európai Uniónak. A parlament európai uniós szerepét tekintve erős szabályozás olvasható ki belőle, ugyanis a scrutiny a maga teljes egészében alkotmányos alapokon nyugszik. Kitűnik, hogy nem „parlamentet” említ, hanem az alsó kamarát, a Nemzetgyűlést nevezi meg, ebből is az következik, hogy a felsőháznak, a Nemzeti Tanácsnak inkább konzultációs, véleményformáló szerepe van az uniós dokumentumokkal kapcsolatos hazai munkában és feltételezi a kormány maximális együttműködését a törvényhozással.

4. A parlament hatáskörének kérdésköre

A szlovén parlamenti működéssel kapcsolatosan mindkét kamarával foglalkozni kell, ami az európai uniós ügyeket érinti. A szlovén kétkamarás rendszer egy „csonka kétkamarás rendszer”, ami azt jelenti, hogy a felsőháznak nincsenek egyenlő jogosítványai az alsóházzal, kevesebb hatáskörrel rendelkezik, mindazonáltal rendelkezik bizonyos kompetenciákkal, amelyekkel egyes, más európai felsőházak nem – az alaptörvény értelmében a többi között kérheti hogy a Nemzetgyűlés a törvény kihirdetése előtt erről ismételten döntést hozzon; népszavazás elrendelését kérheti; vizsgálatot kérhet közérdekű ügyben.²⁷

---

²⁷ Szlovén Köztársaság alkotmánya: 97. cikk.

4.1. A szlovén Nemzeti Tanács és európai uniós ügyei²⁸

Az öt évre közvetetten választott, 40 tagú Nemzeti Tanács alkotja a parlament felsőházát, ahol az alkotmány rendelkezéseinek megfelelően a szociális, gazdasági, szakmai és helyi érdekeket képviselő tagok foglalnak helyet. Az alaptörvény nem rendelkezik a Nemzeti Tanács európai uniós ügyekkel kapcsolatos hatásköréről – a 3/A. cikkelyben csak a Nemzetgyűlést említi, mindazonáltal az alkotmány felhatalmazza azzal a jogkörrel, hogy a Nemzeti Tanács véleményt nyilváníthat a Nemzetgyűlés hatáskörébe tartozó ügyekről²⁹, továbbá: a Nemzetgyűlés kérésére a Nemzeti Tanács köteles véleményt nyilvánítani egyes ügyekben.³⁰ Mivel az alkotmány értelmében az európai ügyek a Nemzetgyűlést illetik, a Nemzeti Tanács az alkotmányt alapul véve kialakított házszabályában általánosan rendelkezik a két kamara együttműködéséről³¹, mindazonáltal az alaptörvény felhatalmazása alapján a törvényhozási tárgykört érintő ügyekben, tehát az európai uniós ügyekben is a házszabályban foglaltakat tekinti irányadónak, továbbá külön fejezet szól a Nemzeti Tanács és a kormány együttműködéséről is³².

Ami kifejezetten az európai uniós ügyeket illeti, a Nemzeti Tanács közvetlenül tehát a Nemzetgyűléssel áll kapcsolatban, rajta keresztül vesz részt az európai uniós tevékenységben az erre a szerepkörre létrehozott bizottsága, a Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Ügyek Bizottsága által. A bizottság jelenleg 11 tagot számlál, élén az elnökkel, és egy elnökhelyetessel. Ez a bizottság hivatott azoknak a dokumentumoknak a kontrolljára, amelyek a Nemzetgyűlés Európai Unió Ügyek Bizottsága illetve Külügyi Bizottsága napirendjén szerepelnek. A Nemzeti Tanács elsősorban a kormány tárgyalási álláspontját tartalmazó dokumentumokat vizsgálja meg, mindazokat, amelyeket a kormány a tanácsi ülések előtt megküld a parlament számára. A Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Ügyek Bizottsága a döntéshozatali folyamat bármelyik fázisába beléphet, akár a kezdetén, akár a

---

²⁸ A szlovén Nemzeti Tanács európai uniós ügyekkel történő munkájának ismertetéséhez és elemzéséhez elsősorban a következő dokumentumok nyújtottak segítséget: Marko Juvančič: Role of the National Council of the Republic of Slovenia in EU Affairs. Elhangzott az Országgyűlés által szervezett Egyeztetési eljárás a tíz új európai uniós tagállamban című konferencián, 2005. június 3-án (írásos változatát lásd az Országgyűlés honlapján: http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_biz.keret_frissit?p_szerv=182&p_fomenu=11&p_almenu=9&p_kl=&p_rec=1&p_nyelv=HU; a Nemzeti Tanács házszabályának vonatkozó cikkelyei; továbbá a COSAC által a tagállamok parlamentjeihez intézett kérdőívekre adott válaszok. Ezek a féléves jelentések olvashatók a COSAC honlapján: <http://www.cosac.eu/en/documents/biannual/>; a Nemzeti Tanács honlapja: <http://www.ds-rs.si/en/>, valamint a Nemzeti Tanács munkatársának, Ana Ivasnak a kérdéseimre megküldött szíves válaszai.

²⁹ Szlovén Köztársaság alkotmánya: 97. cikk (1) bekezdés b) pont.

³⁰ Szlovén Köztársaság alkotmánya: 97. cikk (2) bekezdés.

³¹ Nemzeti Tanács házszabálya, XIV. fejezet.

³² Nemzeti Tanács házszabálya, XV. fejezet.

későbbiek folyamán. Mindazonáltal a Nemzeti Tanács csak a Nemzetgyűlés Európai Uniós Ügyek Bizottsága felé lehet befolyással.

A Nemzeti Tanács a Nemzetgyűlés elnökétől kapja meg az európai uniós dokumentumokat, nem a kormánytól közvetlenül. A Nemzetgyűlés elnöke mindazon munkanyagokat megküldi a Nemzeti Tanács részére, amelyek a Nemzetgyűlés tervezett üléseivel kapcsolatosak. Mivel nem közvetlenül a kormánytól érkeznek be a dokumentumok, a Nemzeti Tanácsnak kevesebb ideje marad az európai ügyekkel való foglalatosskodásra – mindamelllett a házszabály értelmében a Nemzeti Tanács és bizottságai kérésére közvetlenül a kormánytól is megkaphat minden szükséges adatot és anyagot³³, így az európai uniós ügyekkel foglalkozó dokumentumokat, amennyiben ez az egyetlen járható út arra, hogy hatékonyan alkossa meg véleményét a Nemzetgyűlés számára – a Nemzeti Tanács megkérheti a kormányt és a minisztériumokat, hogy rendszeresen tájékoztassák európai uniós ügyekben, mindazonáltal a kormány erre nem kötelezett, ha ezt a Nemzeti Tanács külön nem kéri. A Nemzeti Tanácsról szóló törvény értelmében a Tanács és munkacsoportjai kérhetik a kormányzati szerveket arra, hogy azokban az ügyekben, amelyekkel foglalkoznak, magyarázó dokumentumokkal és adatokkal lássák el a Tanácsot. A Nemzeti Tanács legkésőbb két nappal az illetékes, a Nemzetgyűlésnek az európai ügyekkel foglalkozó bizottsága ülése előtt megküldi az általa kialakított véleményt. A Nemzeti Tanács házszabálya rendelkezése szerint a két kamara bizottságai együttműködnek egymással és a hatáskörükbe tartozó ügyekben véleményt alkotnak egymás számára. A Nemzetgyűlés Európai Unió Ügyek Bizottsága és Külügyi Bizottsága üléseire meghívja a Nemzeti Tanács illetékes bizottságának tagját – ami előtt a Nemzeti Tanács megkap minden szükséges dokumentumot a célból, hogy a kijelölt tagja (raportőr) a már kialakított véleményt tudja képviselni a Nemzetgyűlés bizottságának ülésén. Amennyiben az európai uniós ügyekkel kapcsolatos nemzeti tanácsi vélemény nem készül el határidőre, az egyenértékű, azaz a Nemzeti Tanács véleménye megegyezik a kormánynak a szlovén nemzeti pozíció képviseletére kialakított javaslatával.

4.2. A szlovén Nemzetgyűlés

A Nemzetgyűlés házszabályának értelmében az európai uniós ügyeket³⁴ az Európai Unió Ügyek bizottságában vitatják meg és hoznak róluk döntést, míg a kül-és biztonságpolitika körébe tartozó tervezetekkel a Külügyi Bizottság foglalkozik, hacsak

---

³³ Nemzeti Tanács házszabálya, 96. cikk (1) bekezdés.

³⁴ Lásd Szlovén Köztársaság Nemzetgyűlésének házszabálya: 154a-m pontokban.

törvény vagy a házszabály úgy nem rendelkezik, hogy az állásfoglalást a Nemzetgyűlés hozza meg.

4.2.1. A bizottság felépítése

Az Európai Unió Ügyek Bizottsága (Odbor za zadeve Evropske unije) jelenleg 15 tagú, élén az elnökkel és két alelnökkel. Minden képviselőcsoport legalább egy taggal képviselteti magát, az elnök és a két alelnök közül egyiküknek az ellenzék valamely képviselőcsoportjából kell kikerülnie.

4.2.2. A bizottság hatásköre, funkciói

A Nemzetgyűlés és a Kormány európai uniós ügyekben történő együttműködésről szóló törvény és a Nemzetgyűlés házszabálya értelmében a bizottság tárgyalja az európai uniós ügyeket, kivételt képeznek ez alól a kül-és biztonságpolitika, részben az EK/EU alapítószerződések módosító tervezetei, minden bővítési ügy, az Európai Unióhoz csatlakozó államok csatlakozási szerződésének tervezete, beleértve a tárgyalási pozíciókat. A bizottság továbbá megtárgyalja olyan szerződések megkötését, amelyek az Európai Közösségek vagy az Euratom kizárólagos hatáskörébe tartoznak, valamint a Szlovén Köztársaság más európai uniós tagállammal és az Európai Közösségekkel vagy az Euratommal kötött szerződéseket. A bizottság továbbá együttműködik az európai uniós intézményekkel és csoportokkal, valamint a többi nemzeti parlamenttel, a Nemzetgyűlés többi munkacsoportjaival a hatáskörükbe tartozó európai uniós ügyekkel kapcsolatban. Mindezen túl megvitatja Szlovéniának az Európai Unió intézményeiben zajló működését, az ezen intézmények napirendi pontjait, és jelentést készít a szlovén képviselők tevékenységéről. A bizottság a megvitatott európai uniós ügyekről nyilvántartást vezet.³⁵

5. A szlovén nemzeti pozíció kialakításának folyamata

A szlovén nemzeti tárgyalási pozíció kialakításának intézményét az Alkotmány, 3/A. (4) bekezdése, a Nemzetgyűlés és a kormány európai uniós ügyekben történő együttműködéséről szóló törvény, a kormány ügyrendje és a Nemzetgyűlés házszabálya

---

³⁵ Lásd a Nemzetgyűlés honlapján: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=268&docid=DT032>, letöltés ideje: 2008. február 6.

rendezi. A Nemzetgyűlés és a kormány európai uniós együttműködéséről szóló törvény 3. cikkelye értelmében európai uniós ügyekben a kormánynak kell képviselnie és kitartania – szem előtt tartva az alkotmányt és a vonatkozó törvényt – Szlovén Köztársaság nemzeti pozíciója mellett az Európai Unió intézményeiben. A törvény értelmében a Nemzetgyűlés azon európai uniós ügyekkel kapcsolatban vesz részt a nemzeti pozíció kialakításában, amelyeknek tárgya az alkotmány és a törvények szerint a hatáskörébe tartoznak.

5.1. A szlovén kormány Európai Unióval kapcsolatos koordinációs tevékenysége

2002. február 27-én a ljubljani társadalomtudományi egyetemen tartott előadásában Dimitrij Rupel szlovén külügyminiszter az Európai Unió jövőjével kapcsolatosan a többi között kitért a nemzeti és az európai ügyek irányítására is: „... A jelenlegi európai architektúrában tapasztalható demokratikus deficit megszüntetése érdekében meg kell teremteni a nemzeti politikai folyamatok és az európai ügyek közötti összeköttetést. Szlovénia érdeke, hogy megmaradjon a kisebb és a nagyobb államok közötti hatalmi viszony, hogy a kisebb államok ereje ne csökkenjen tovább. Szlovénia érdeke az, hogy bekapcsolódjon a közös jövőről szóló döntési folyamat valamennyi elemébe...”³⁶

5.1.1. Az Európai Unióval foglalkozó főszereplők a szlovén kormányon belül

A szlovén kormány egy európai ügyeket koordináló rendszert hozott létre, amelyben együttműködnek a kompetens hatóságok, a központi koordinációs szereplők, a brüsszeli állandó képviselő, a nemzeti tárgyalási pozíciót kialakító munkacsoportok, az Európai Ügyek Munkacsoportja, valamint maga a kormány.

5.1.1.1. Európai Ügyek kormányhivatal (EÜKH)

Az EÜKH tölti be a központi koordináció szerepét az európai ügyeket illetően. Kivételt képeznek a közös kül-és biztonságpolitika körébe tartozó ügyek, amelyek a Külügyminisztérium hatáskörébe tartoznak. Továbbá ez az intézmény látja el Szlovén Köztársaság és az Európai Unió intézményei közötti koordinációt, valamint fontos szerepe van a csatlakozó államokkal történő tárgyalásokon. Részleteiben: az EÜKH gondoskodik a

---

³⁶ Szilágyi Imre: Szlovén dilemmák a bezárkózás és a nyitottság között. In: Kiss J. László szerk.: Nemzeti identitás és külpolitika Közép-és Kelet-Európában. Budapest: Teleki László Alapítvány, 2003. p.340.

jogszabálytervezetekre vonatkozó tárgyalási pozíció pontos kidolgozásáról és előterjesztéséről – amivel kapcsolatosan az Európai Unió Tanácsa munkacsoporti, bizottsági, miniszteriális ülési, európai tanácsi tárgyalásokon dönt. Az EÜKH fő feladatai közé tartozik az európai uniós dokumentumok besorolása, közzététele és archiválása, továbbá a szlovén nemzeti pozíciók közzététele, irányítása, elfogadása – mindezt az úgynevezett EU-Portálon³⁷, a kormány belső információs rendszerében hajtja végre. Mindezen kívül az EÜKH feladatai közé tartozik az Európai Bizottság által, Szlovénia ellen indított esetleges kötelezettségszegési eljárásokkal kapcsolatos szlovén álláspont fogalmazásának irányítása: együttműködve a kompetens minisztériumokkal, kormányhivatalokkal, valamint a többi felelős hatóságokkal.

A fentiekén túl az EÜKH nyomon követi az EU intézményekben működő szlovén fordító és értelmező osztály (az értelmezést illetően irányítja a minisztériumok kérelmét az Európai Unió Tanácsa munkacsoportjaival kapcsolatos értelmezési kérdésekben) munkáját, továbbá közreműködik a minisztériumok EU-val kapcsolatos nyelvi ügyeiben. Az EÜKH feladatkörébe tartozik a szlovén európai parlamenti képviselők, Régiók Bizottsága tagjainak és a Gazdasági és Szociális Bizottság szlovén tagjainak tájékoztatása is a szlovén álláspontokat illetően. Az illetékes minisztériumokkal és hivatalokkal együttműködve az EÜKH elkészíti az éves kormányjelentést (amelyet megvitatandó megküld a Nemzetgyűlésnek) az Európai Unió jelenlegi helyzetéről, és Szlovéniának az Európai Unióban elfoglalt helyéről, valamint a Szlovén Köztársaság európai uniós intézményekben betöltött, soron következő időszakot illető tevékenységének politikai irányvonalairól.³⁸

---

³⁷ Az EU-Portált az EÜKH üzemelteti. Az EU-Portál képezi a szlovén kormány információs bázisát az Európai Unió Tanácsa és Szlovénia közötti dokumentumáramlásnak. A rendszert a dokumentumok regisztrálására és osztályozására használják, továbbá az európai uniós jogszabálytervezetekkel kapcsolatos álláspontok és vélemények elkészítése céljából. Az EU-Portál az EU-dokumentumok (ZZEU) gyűjtőhelye, amelyben egyes tanácsi dokumentumok lépésről lépésre követhetők a tervezettől a végső döntésig. A dokumentumokat az Európai Unió intézményei által használt Eurovoc osztályozási rendszernek megfelelően az illetékes minisztériumok rendszerezik. Az EU-Portál lehetővé teszi a minisztériumok és munkacsoportok számára, hogy figyelemmel kövessék bizonyos dokumentumokra vonatkozóan az Európai Unió Tanácsában folytatódó döntéshozatali eljárást. A szlovén képviselők szintén használják az EU-Portált a munkacsoportok és az Európai Unió Tanácsa más formációi üléseiről történő jelentéstételre. Ez portál hozzáférhető minden minisztérium és kormányhivatal, valamint az állandó képviselő és a Nemzetgyűlés részére is. Limitált nyilvános hozzáférést 2007. közepétől tett lehetővé a rendszer. Egyik előnye, hogy lehetővé teszi az álláspont kialakításában részt vevő intézmények számára hogy válaszdokumentumokat készítsenek el (válaszok, kijelentések, álláspontok) a ZZEU-DS adatbázisban. Amint a dokumentum felkerült az EU-Portálra a megjegyzésekre vonatkozó határidővel, a minisztériumok és kormányhivatalok számára lehetővé válik az álláspontokra vonatkozó megjegyzések megtétele. Az EU-Portál használatáról a kormány ügyrendje rendelkezik, valamint a kormány általános titkársága által lefektetett használati utasítás.

Lásd a szlovén kormány európai ügyek hivatala honlapján:

http://www.svez.gov.si/en/activities/coordination_of_european_affairs/eu_documents_management/, letöltés ideje: 2008. február 4.

³⁸ Lásd a szlovén kormány Európai Ügyek Hivatala honlapján:

http://www.svez.gov.si/en/activities/coordination_of_european_affairs/coordination_of_european_affairs/, letöltés ideje: 2008. február 4.

5.1.1.2. Külügyminisztérium Európai Ügyek és Kétoldalú Kapcsolatok Igazgatósága, Európai Unió Főosztály

Az Európai Unió Főosztály Szlovénia Európai Unióban érvényesítendő érdekeinek képviseletére és védelmére összpontosít. Figyelemmel követi az európai intézmények munkáját, irányítja és ismerteti Szlovénia európai uniós képviselői számára a tárgyalási álláspontokat, valamint meghatározza Szlovénia politikai irányvonalait a közös kül-és biztonságpolitika terén. Szlovénia soros elnökségi periódusára való felkészülésben az Európai Unió Főosztály irányítja az Elnökségi Program alcsoportot, amely az elnökségi program összeállításáért, a prioritások és az elnökségi napirend meghatározásáért felelős, valamint irányítja az előkészületeket és minden más, európai uniós intézményeket és az elnöki trojkát érintő programot. A főosztály más kompetens szervekkel is együttműködik, különösen az EÜKH-val és a Védelmi Minisztériummal.³⁹

A Főosztály három osztályra tagozódik: Intézményi Ügyek Osztálya⁴⁰, a Kül-és Biztonságpolitika és Politikai Biztonság Osztálya⁴¹, Horizontális Ügyek Osztálya.⁴²

5.1.1.3. Belügyminisztérium, Európai Ügyek és Nemzetközi Együttműködés Osztálya

Ez az osztály felelős az európai ügyekkel kapcsolatos tervezési, harmonizálási és átültetési feladatokért, valamint a minisztérium nemzetközi együttműködésével kapcsolatos tervezési, harmonizálási és implementálási feladatokért.⁴³

---

³⁹ Lásd a szlovén kormány honlapján: <http://www.vlada.si/?gr1=min&gr2=minMzz&gr3=&gr4=&id=&lng=eng>, letöltés ideje: 2008. február 4.

⁴⁰ Ez az osztály felelős Szlovénia Európai Unióban betöltendő általános politikai érdekei védelmére vonatkozó anyagok kidolgozásáért és irányításáért, szakértői háttér munka kialakításáért Szlovénia tárgyalási álláspontjának meghozatalára és érdekeinek védelmére az Európai Unióban, különösen az európai uniós intézmények reformjára vonatkozó tárgyalásokon, továbbá: a kapcsolatok tagok közötti elmélyítése, valamint figyelemmel követi az unió kibővülését, a szlovén elnökségi előkészületeket, az Európai Unió intézményeinek foglalkoztatáspolitikáját és az EU ügynökségek szlovén érdekekkel kapcsolatos tevékenységét.

⁴¹ Ez az osztály felelős az EU közös kül-és biztonságpolitikájának (CFSP) koordinálásáért a minisztériumon belül. Felügyeli a CFSP ügyek technikai és tartalmi irányítását, koordinálja a bilaterális-, tárgyalás- és európai uniós ügyeket, elkészíti a beszámolókat és a tárgyalási pozíciókat az Európai Tanács, az Általános Ügyek és Külkapcsolatok Tanácsa ülésére, továbbá a politikai igazgatók, az állandó képviselet, a Politikai és Biztonsági bizottság, és a felelős minisztériumi munkacsoportok számára. Az osztály figyelemmel követi a CFSP és az európai védelmi politika alakulását, valamint a 37 munkacsoport tevékenységét.

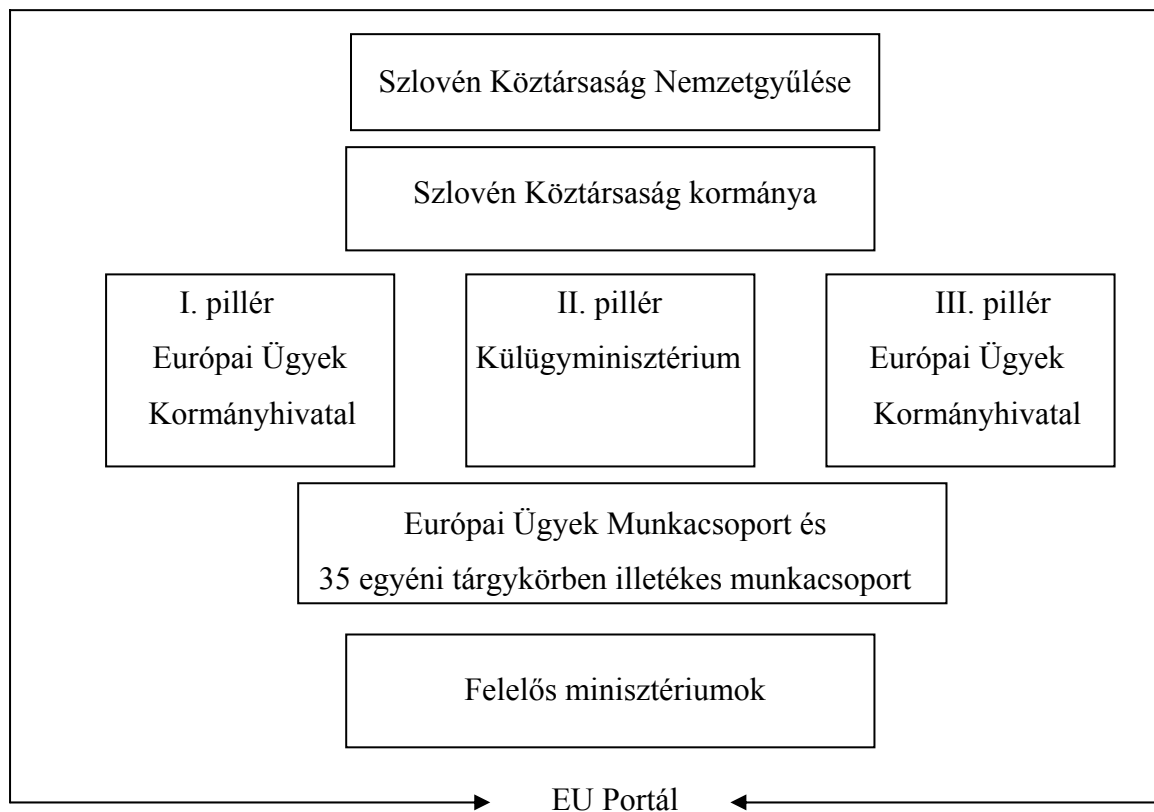
⁴² Ez az osztály felelős az Európai Unióban a horizontális ügyek figyelemmel követéséért – ide tartozik: belső piac, igazságügyek és belügyek, foglalkoztatás és szociálpolitika, versenypolitika, közlekedés, telekommunikáció és energia, mezőgazdaság és halászat, környezetvédelem; valamint a bővítéssel kapcsolatos horizontális politikák és a Lisszaboni Stratégia. Lásd a szlovén Külügyminisztérium honlapján: http://www.mzz.gov.si/en/ministry_of_foreign_affairs/organisation/direktorat_za_evropske_zadeve_in_politico_bilateralo/sektor_za_evropsko_unijo/, letöltés ideje: 2008. február 4.

⁴³ Lásd a szlovén Belügyminisztérium honlapján:

5.1.1.4. Igazságügyi minisztérium, Nemzetközi Együttműködés és Nemzetközi Jogi Segítség Igazgatósága

Az Igazgatóság készíti el a szlovén jogi véleményt a civil-, kereskedelmi- és büntetőjoggal kapcsolatos európai uniós jogszabálytervezetéről. Továbbá az igazgatóság felelős az európai uniós rendeletekkel kapcsolatos szükséges technikai módosításokért és informális értelmezésekért, valamint a nemzetközi konvenciók és kétoldalú megállapodások ratifikálásához szükséges dokumentáció elkészítéséért.⁴⁴

5.2. Szlovén kapcsolatok európai uniós ügyekben

http://www.mnz.gov.si/en/areas_of_work/european_affairs_and_international_cooperation/, letöltés ideje: 2008. február 8.

⁴⁴ Lásd a szlovén Igazságügyi minisztérium honlapján: http://www.mp.gov.si/en/areas_of_work/international_cooperation_and_international_legal_assistance/, letöltés ideje: 2008. február 8.

5.3. A szlovén kormány és a Nemzetgyűlés együttműködése európai uniós ügyekben

A nemzeti parlamentek scrutiny modelljei (dokumentum-, vagy úgynevezett eljárás-alapú) közül a szlovén parlament kontrollmodellje az „eljárás-alapú” csoportba tartozik. Ez azt jelenti, hogy a scrutiny alapjául nem az Európai Bizottságtól közvetlenül beérkező jogszabálytervezetek szolgálnak, hanem a kormány által, a jogszabálytervezetre kialakított, a Nemzetgyűléshez eljuttatott állásponttervezet, vagy álláspont.

A nemzeti pozíció kialakításának folyamata

5.3.1. A tárgyalási álláspont inter-miniszteriális megalkotása

A koordinációs mechanizmus magában foglalja az illetékes hatóságokat, központi irányító egységeket, a brüsszeli állandó képviselőket, a tárgyalási álláspont elkészítésében közreműködő munkacsoportokat⁴⁵, az Európai Ügyek Munkacsoportját⁴⁶ és a kormányt. Az Európai Ügyek Kormányhivatal, mint a központi koordináló egység gondoskodik az Európai Unió Tanácsának döntésére váró európai uniós jogszabálytervezetekkel kapcsolatos szlovén nemzeti tárgyalási álláspont pontos előkészítéséért és előterjesztéséért – kivételt képeznek ez alól a közös kül-és biztonságpolitika alá tartozó ügyek, amelyek a Külügyminisztérium hatáskörébe tartoznak.

---

⁴⁵ Az európai ügyek koordinációs mechanizmusában az Európai Ügyek Munkacsoportja mellett 35 munkacsoport dolgozik, ezek kiegészítő koordinációs mechanizmusként egyes tárgykörökért felelősek. Valamennyi munkacsoport bevonásra kerül az európai uniós jogszabálytervezetekkel kapcsolatos szlovén tárgyalási álláspont kialakításába a döntéshozatali eljárás teljes folyamatában: ezért üléseket tartanak bizonyos álláspont kialakítása céljából, vagy szélesebb tárgykört illető ügyeket is megvitathatnak és javaslatot tehetnek a megfelelő eljárásra. A munkacsoportok tagjai közötti kapcsolattartás legtöbbször elektronikus formában zajlik. Az egyes munkacsoportok hatáskörébe tartozó tárgykört illetően az illetékes állami hatóságok képviselői is részt vesznek a munkában. Amennyiben szükséges, valamely munkacsoport együttműködés céljára meghívhat más szerveket is, amelyek azt megelőzően nem voltak a munkacsoport tagjai. Lásd: a szlovén kormány európai ügyek hivatala honlapján: <http://www.svez.gov.si/index.php?id=1029&L=1>, letöltés ideje: 2008. február 4.

⁴⁶ Az Európai Ügyek Munkacsoportja Szlovénia európai uniós tagságával kapcsolatos stratégiai jelentőségű ügyeivel foglalkozik. 2005-től működik mai formájában, élén az Európai Ügyek Államtitkárával (jelenleg: Janez Lenarčič). Munkáját segíti az Európai Ügyek Kormányhivatal, valamint adminisztrációs és technikai feladatokkal látja el. Továbbá rendszeresen tájékoztatja a miniszterelnököt a Munkacsoport ülésein elért eredményekről, és amennyiben szükséges, tájékoztatja a kormányt is. A Munkacsoportnak két fő feladata van: az európai ügyekkel kapcsolatos inter-miniszteriális anyagok rendszeres koordinációja, valamint más, Európai Unióval kapcsolatos stratégiai ügyek megvitatása. A Munkacsoport ezen kívül tájékoztatást kap minden olyan tárgyhoz tartozó anyagról, amelyet az Európai Bizottság az Európai Unió Tanácsa elé terjeszt. Ez lehetővé teszi a Munkacsoport számára a problémák időbeli azonosítását, különböző érdekek és kompetenciák minisztériumok közötti rendszerezésének lehetőségét, ami az ügyek hatékonyabb megoldásához vezet. Lásd: a szlovén kormány európai ügyek hivatala honlapján: <http://www.svez.gov.si/index.php?id=1028&L=1>, letöltés ideje: 2008. február 4.

Az EÜKH kijelöli az illetékes minisztériumot vagy hivatalt egyes európai uniós jogszabálytervezetekre való tárgyalási álláspont elkészítésére. Ezzel egy időben kijelöli a közreműködő minisztériumokat és a kompetens munkacsoportokat a pozíció kialakítása céljából. Amennyiben vita merülne fel afelől, hogy ki illetékes az álláspont kialakításában, az EÜKH elkészít egy javaslatot a konfliktus megoldására, valamint, ha szükséges megszervez egy koordináló ülést. Amennyiben nem jön létre megegyezés, a kompetencia-problémakörben a kormány dönt az EÜKH ajánlása alapján. A tárgyalási álláspontok koordinálása és jóváhagyása a kormány információs rendszerében, az EU-Portálon keresztül történik, valamint más koordinációs mechanizmusokkal, mint a munkacsoportok összehívásával a tárgyalási álláspont kialakítása céljából, az Európai Ügyek Munkacsoportjával vagy informális inter-minisztériális találkozókkal. Az EÜKH javaslatot tehet további koordinációs mechanizmusok kialakítására is. Általában az illetékes minisztérium készíti el az álláspontot az európai uniós jogszabálytervezet első változatával kapcsolatban. Az álláspontot az Európai Unió Tanácsa munkacsoportjaiban lezajlott tárgyalásokat követően rögzített határozatoknak megfelelően módosítják, tekintettel az új tényállásokra vagy módosult körülményekre. Az illetékes minisztérium közzéteszi az EU-Portálon a tárgyalási állásponttervezetet. Amennyiben a határidő lejártáig nem érkezett kifogás az állásponttervezettel kapcsolatban, illetőleg egyik kormánytag sem él ellenvéleménnyel, az állásponttervezet képezi Szlovénia tárgyalási álláspontját. A kormány vagy hivatala csak abban az esetben tárgyalja az állásponttervezetet, ha annak kialakítása nem volt sikeres, vagy a kormánytag kéri a kormányülésen vagy a kormány valamely bizottságában való megvitatását, vagy ha az állásponttervezet a kormánytag által az Európai Unió Tanácsa vagy az Európai Tanács ülésén ismertetésre kerül. A szlovén tárgyalófeleknek kötelezően védelmezniük kell a kialakított, elfogadott és EU-Portálon publikált álláspontot, mint a Szlovén Köztársaság nemzeti pozícióját az Európai Unió Tanácsának ülésein.

Az Európai Uniónak új tagállamok csatlakozási tárgyalásaival kapcsolatos aktusait illető tárgyalási álláspont kialakítása, koordinálása különbözik a fentiektől. Az EÜKH készíti el az álláspont „technikai dimenzióját” az egyes fejezetek tárgyában illetékes minisztériumok közreműködésével, míg a Külügyminisztérium feladata a „politikai dimenzió” megalkotása. Amennyiben munkacsoport szinten nem sikerült az ügy végére járni, az Európai Ügyek Munkacsoportja dönt a pozícióról. Viszont ha az Európai Ügyek Munkacsoportja szintjén

nem sikerül döntést hozni, vagy ha a Munkacsoportot időszüke miatt nem sikerül összehívni, a kormány vagy a miniszterelnök hozza meg a döntést.⁴⁷

A kormány tárgyalási álláspontját a kormány általános titkársága küldi meg a Nemzetgyűlés részére azokban az ügyekben, amelyek a Nemzetgyűlés hatáskörébe tartoznak.

5.3.2. Munka a Nemzetgyűlésben: a jogszabálytervezetek köre és megküldésük határideje

A Nemzetgyűlés elsősorban a jogszabálytervezetekkel és más dokumentumokkal kapcsolatosan a kormány által kialakított tárgyalási álláspontot képező dokumentumokat vizsgálja meg.

Az európai uniós ügyekben történő együttműködésről szóló törvény 4. cikke értelmében a Nemzetgyűlés (Európai Uniós Ügyek Bizottsága) megvitatja a szlovén tárgyalási állásponttervezetet, vagy kifejezheti szándékát hogy ezt megtegye az európai uniós intézmények által megkövetelt határidőn belül. A kormány javaslatára, vagy a Nemzetgyűlés saját kezdeményezésére megvitatathat más európai uniós ügyeket is. Az Európai Unió intézményeiben történő döntéshozatalt megelőzendő az Európai Unió alapító szerződéseit érintő módosításokat is megtárgyalja a szlovén Nemzetgyűlés, és elfogadja a Szlovén Köztársaság vonatkozó tárgyalási pozícióját. Évente legalább egy alkalommal a Nemzetgyűlés (Európai Uniós Ügyek Bizottsága) a miniszterelnök bevezető előadását alapul véve megvitatja az európai uniós ügyek pillanatnyi állapotát és az egyes ügyekhez kapcsolódó szlovén tárgyalási pozíciókat. A Nemzetgyűlés (Európai Uniós Ügyek Bizottsága) továbbá elfogadja Szlovéniának az európai uniós intézményekben a jövőben betöltendő tevékenységeire vonatkozó politikai irányvonalaival kapcsolatos pozícióit.

A kormány haladéktalanul tájékoztatja a Nemzetgyűlést a törvényhozást érintő európai uniós ügyekről, valamint más ügyekről, amelyek alkotmányos erejüknel fogva fontossággal bírnak és kapcsolódnak az Európai Unió tevékenységének politikai aspektusaihoz. A kormány a jogszabálytervezetekhez a következő kiegészítő információkat is csatolja:

- a jogszabály elfogadásának európai uniós menetrendje
- a jogszabálytervezetben szereplő alapvető megoldási lehetőségek és célok

---

⁴⁷ Lásd a szlovén kormány európai ügyek hivatala honlapján:
http://www.svez.gov.si/en/activities/coordination_of_european_affairs/inter_ministerial_coordination_and_drawing_of_positions/, letöltés ideje: 2008. február 4.

- a jogszabály tárgyalásának és elfogadásának várható időpontja az Európai Unióban.

Ezekhez a kiegészítő információkhoz csatolja továbbá a kormány a jogszabálytervezetre vonatkozó kialakított állásponttervezetet, amely magában foglalja a hatásvizsgálatokat és a következményeket. Ennek a dokumentumnak különösen a következőket kell magában foglalnia:

- szükségesen módosítandó jogszabályok
- a költségvetésre gyakorolt hatás
- a gazdaságra gyakorolt hatás
- a közigazgatásra gyakorolt hatás
- a környezetvédelemre gyakorolt hatás.

A kormány ezt a memorandumot annak jóváhagyását követően azonnal, de a jogszabálytervezet kézhezvételétől számított legkésőbb 5 héttel továbbítja a Nemzetgyűlés elnökének. A kormány továbbá módosíthatja és kiegészítheti a hatásvizsgálatokat és az általa kialakított állásponttervezetet is.

5.3.3. A jogszabálytervezet és a kormány dokumentumainak vizsgálata a Nemzetgyűlésben

A Nemzetgyűlés elnöke megbízza a kompetens bizottságot (Európai Unió Ügyek Bizottsága) az európai uniós jogszabálytervezet megvitatására, továbbá a jogszabálytervezet tárgyától függően kijelölheti az illetékes bizottságo(ka)t is. A Nemzetgyűlés elnöke az európai uniós jogszabálytervezeteket megküldi a Nemzeti Tanácsnak, valamint a Jogalkotási és Jogi osztálynak.

Az Európai Unió Ügyek Bizottságának elnöke legkésőbb egy héttel az ülés időpontja előtt értesítést küld a bizottság tagjainak. Általános szabály szerint a bizottság kétszer ülésezik hetente, amelyik közül az egyiket péntekenként délután 2 órakor tartják. Sürgős esetben viszont az elnök nagyon rövid határidővel is összehívhatja a bizottságot. Az ülés napirendjét a bizottság elnöke határozza meg, és legkésőbb 24 órával az ülés kezdte előtt közzéteszi – azzal a céllal, hogy felkerüljenek a napirendre azok az európai uniós ügyek is, amelyekkel kapcsolatban az illetékes szaktanácsok véleményt fogalmaztak meg. Az ülés elején a bizottság elnöke kiegészítheti a napirendet azokkal az európai uniós ügyekkel, amelyekkel kapcsolatban – tekintettel a döntéshozatali tárgyalások alakulására – a kormány javaslatot tesz

a már egyszer elfogadott szlovén nemzeti pozíció módosítására, illetve, amennyiben a kormány megindokolta, hogy miért nem vette figyelembe az egyeztetett szlovén nemzeti pozíciót. A bizottság elnöke az ülés kezdetén le is vehet az ülés napirendjéről egyes tárgyalási pontokat. A szakbizottságok ülésrendjére ugyanezek a szabályok vonatkoznak az ülés napjáról és időpontjáról szóló rendelkezéseken kívül. Meghívást kap a bizottság ülésére a kormány részéről a kormányelnök, valamint a miniszterek (távollétük esetén államtitkárok helyettesítik) valamint más kormánytagok (illetve helyetteseik). Továbbá meghívást kapnak az illetékes szakbizottságok képviselői, a Nemzeti Tanács képviselője, valamint a jogalkotási és jogi osztály képviselője, aki előadja és értelmezi az előterjesztett vagy elfogadott véleményeket. Szakértők, továbbá a civil társadalom, és az üzleti szféra képviselőit a bizottság ülésének napirendjén szereplő, egyes egyedi, az ő tevékenységükhöz illeszkedő ügyek esetén hívják meg véleménynyilvánítás céljára. Továbbá, a bizottság ülésén és a vitában is részt vehetnek a szlovén európai parlamenti képviselők.

5.3.3.1. Az Európai Uniót alapító szerződésekkel kapcsolatos módosítások, és a Szlovén Köztársaság európai uniós intézményekben való jövőbeni szerepének megvitatása

Az Európai Uniót alapító szerződések módosításával kapcsolatos jogszabálytervezeteket a kormány megtárgyalás céljára akkor terjeszti elő, amikor az Európai Unió Tanácsa elindította a tárgyalási eljárást. Az ügyeknek az Európai Uniós intézményekben való állása és az azokhoz kapcsolódó szlovén nemzeti pozíció vitájához, valamint Szlovénia jövőbeni európai uniós szerepére vonatkozó irányelvek megtárgyalásához a kormány a szükséges dokumentumokat – illeszkedve az Európai Bizottság éves jogalkotási programjához és az Európai Unió Tanácsának programjához – a kormány a Szlovén Köztársaságnak az Európai Unió intézményeiben való működésének irányvonalairól szóló nyilatkozattervezet kíséretében terjeszti elő. A Nemzetgyűlés ülésén a vitaindítót a kormány elnöke tartja, a miniszterek és kormányzati képviselők részt vesznek a vitában. Mielőtt a fenti dokumentumokat a Nemzetgyűlés plenáris ülése megvitatná, az Európai Uniós Ügyek Bizottsága vizsgálja meg azokat, és jelentést készít a módosított szlovén állásponttervezetről, illetve a módosított nyilatkozattervezetről. A szakbizottságok véleményt alakítanak ki a módosított szlovén állásponttervezettel illetőleg nyilatkozattervezettel kapcsolatban, amit legkésőbb két nappal az EUÜB ülése előtt megküldenek. Amennyiben a határidő lejártáig nem érkezik meg a dokumentum az EUÜB-hez, a szakbizottság véleményét megegyezőnek

kell tekinteni a kormány által kialakított javaslattal. A Nemzetgyűlésben helyet foglaló képviselők is élhetnek módosítási javaslatokkal az EUÜB ülése előtt két nappal, vagy a bizottság ülésének végéig – feltéve, hogy a döntés tárgyát képező dokumentumok az ülés összehívását követően be is érkeztek. A képviselőcsoportok a Nemzetgyűlés plenáris ülése előtt legkésőbb 5 nappal terjeszthetnek elő módosítási javaslatokat – ezekről a módosítási javaslatokról az EUÜB alkot állásfoglalást. Ezekkel a módosítási javaslatokkal kapcsolatban a kormány is megalkothatja véleményét.

A Nemzetgyűlés ülésén megvitatásra kerülnek a szerződésekre vonatkozó módosító javaslatok, a módosított szlovén állásponttervezetek, az ügyek és a vonatkozó szlovén tárgyalási pozíciók állása az Európai Unió intézményeiben, a módosított nyilatkozattervezet, az előterjesztett módosítási javaslatok a módosított tervezetekkel kapcsolatban, majd következik a szavazás az összes javaslatról és jogszabálytervezetről. Az elfogadott nyilatkozatot a szlovén hivatalos lapban teszik közzé.

5.3.3.2. A Nemzetgyűlés hatáskörébe tartozó európai uniós ügyek megvitatása

Ezeket az európai uniós ügyeket az EUÜB tárgyalja egyfelől a kormány által előterjesztett dokumentumok és állásponttervezetek alapján, másfelől a szakbizottságok, a Nemzeti Tanács és a Jogalkotási és Jogi osztály által megküldött vélemények alapján – amennyiben utóbbiak beérkeztek az EUÜB-hez. A szakbizottságok legkésőbb az EUÜB ülése előtt két nappal megküldik az általuk kialakított véleményt a szlovén tárgyalási állásponttervezetre vonatkozó módosítási javaslatokkal együtt. Amennyiben határidőre ez nem érkezik be a bizottsághoz, egyetértést jelent a kormány által előterjesztett állásponttervezettel. Ugyanez az eljárási rend vonatkozik a Nemzeti Tanácsra is, amennyiben véleményalkotási joggal él a Nemzetgyűlés felé.

A Nemzetgyűlés képviselői is benyújthatnak módosító javaslatokat az állásponttervezettel kapcsolatban – aminek a bizottság ülése előtt két nappal meg kell érkeznie – de legkésőbb az ülés végéig, feltéve, hogy a döntés alapját képező dokumentumot az ülés összehívását követően megküldték a bizottság részére. A kormány a fent említett módosító javaslatokkal kapcsolatban véleményt formálhat. A módosító javaslatokról szóló vitát és a szavazást követően az EUÜB elfogadja a megvitatott európai uniós ügyekkel kapcsolatos szlovén tárgyalási pozíciót és azt haladéktalanul megküldi a kormánynak, amely

az európai uniós intézményekben ezen kialakított szlovén nemzeti pozíció figyelembevételével jár el.

A kormány és a Nemzetgyűlés európai uniós ügyekben történő együttműködéséről szóló törvény 11. cikkelye értelmében a képviselők egynegyedének, vagy az EUÜB kérésére vagy a Nemzetgyűlés elnökségének döntése értelmében a Nemzetgyűlés hatáskörébe tartozó európai uniós ügyeket a Nemzetgyűlés ülésén tárgyalja és fogadja el a szlovén nemzeti tárgyalási pozíciót. Az erre vonatkozó kérelmet az EUÜB hagyja jóvá a bizottsági tagok többségének szavazatával. A kérelemnek tartalmaznia kell az európai uniós ügyre vonatkozó szlovén tárgyalási állásponttervezetet, valamint annak indoklását, hogy miért szükséges az európai uniós ügynek a Nemzetgyűlés ülésén való megvitatása. A Nemzetgyűlés ülését megelőzően az ezekre az európai uniós ügyekre vonatkozó, kormány által a kísérő dokumentumokkal és adatokkal⁴⁸ megküldött szlovén állásponttervezetet az EUÜB vizsgálja meg csakúgy, mint a külön kérésre vagy döntés értelmében kialakított állásponttervezeteket. Módosítási javaslatokkal élhetnek a képviselők a fent említett állásponttervezetekkel kapcsolatban, legkésőbb a Nemzetgyűlés ülése előtt öt nappal. Ebben az időintervallumban a kormány is előterjeszthet módosításokat az állásponttervezetekkel kapcsolatban. Amennyiben nem az EUÜB kérésére történik a vizsgálat, a bizottság is élhet módosító javaslatokkal – legkésőbb a Nemzetgyűlés ülése előtt két nappal.

Az EUÜB állásfoglalást fogad el az európai uniós ügyekkel kapcsolatos állásponttervezetekről, a kérésre vagy döntés értelmében megkért állásponttervezetekről és a vonatkozó módosítási javaslatokról – erről jelentést készít a Nemzetgyűlés ülésére. Az előterjesztett módosítási javaslatokkal kapcsolatban a kormány is álláspontot dolgozhat ki. A Nemzetgyűlés plenáris ülésén először azokról a módosítási javaslatokról és állásponttervezetekről tárgyal és szavaz, amelyek a külön kérés tárgyát képezik. Ezután következnek a további európai uniós ügyekkel kapcsolatos tárgyalási állásponttervezetek és módosítási javaslatok megvitatása. Az elfogadott szlovén nemzeti pozíciót azonnal megküldik a kormánynak.

5.3.3.3. Egyéb európai uniós ügyek tárgyalása

Ezek az ügyek is az EUÜB hatáskörébe tartoznak, a fentiekben taglalt eljárási rend alapján vitatja meg és hozza meg állásfoglalását, amelyet megküld a kormány részére. A

---

⁴⁸ Lásd: a jogszabálytervezetek köre és megküldésük határideje c. pontban

tárgyalás alapjául szolgál a kormány javaslata, vagy a bizottság tagjainak többségi döntése, vagy a felelős szakbizottság tagjainak többségi döntése. A kormány a törvény értelmében rendelkezésre bocsátja a vonatkozó fontos dokumentumokat. A szakbizottságok továbbá megvitathatnak más, az Európai Unió működésével kapcsolatos ügyeket és ezekkel kapcsolatban együttműködhetnek a kormánnyal.

Az EUÜB vagy az ügyet megvitató illetékes szakbizottság elnöke megfogalmazza az üléssel kapcsolatos hivatalos nyilatkozatot, amelyet az ülés végeztével közzétesz a nyilvánosság számára, valamint biztosítja azon európai uniós ügyek hozzáférhetővé tételét, amelyek napirendjén szerepelnek, hacsak a törvény értelmében azok nem bizonyulnak bizalmasan kezelendőkné.

5.3.4. A szlovén nemzeti pozíció képviselésének parlamenti ellenőrzése

A kormány haladéktalanul jelentést tesz az EUÜB számára az Európai Unió Tanácsában megvalósított aktivitásáról, és a Tanácsban lezajlott döntésekről, valamint az ezekkel kapcsolatos szlovén nemzeti pozíció érvényesítéséről.

5.3.5. A kormány utólagos és egyéb tájékoztatási kötelezettségei

A kormány és a Nemzetgyűlés európai uniós ügyekkel kapcsolatos együttműködéséről szóló törvény értelmében amennyiben a kormány úgy látja, hogy az egyeztetett szlovén nemzeti pozíció teljességében vagy részben történő érvényesítése nem lehetséges, másként is dönthet a Tanácsi tárgyalásokon. Erről a lépésről azonban haladéktalanul értesíti a Nemzetgyűlést és ismerteti azokat a körülményeket, amelyek a döntéséhez vezettek, az EUÜB soron következő ülésén pedig magyarázatot ad. A kormány erről írásos jelentést készíthet az EUÜB ülésére.

5.3.6. A közös kül-és biztonságpolitika körébe tartozó ügyek

A közös kül-és biztonságpolitika valamint a védelmi politika (CFSP/ESDP) körébe tartozó ügyek esetében is a kormány és a parlament európai uniós ügyekben történő együttműködéséről szóló törvény, valamint a parlament házszabályának vonatkozó cikkelyei az irányadók. A kormány tájékoztatja a parlamentet az Általános Ügyek és Külkapcsolatok

Tanácsa (GAERC) ülésein született döntésekről és az azokkal kapcsolatos álláspontjáról. A Nemzetgyűlés Külügyi Bizottsága ezekben az ügyekben alapesetben nem adhat mandátumot a kormánynak, hacsak bizonyos ügy nem tartozik a Nemzetgyűlés hatáskörébe. A kormány élhet azzal a hatáskörrel, hogy előterjeszti a Külügyi Bizottság számára a javasolt álláspontját, amelyet a bizottság formálisan jóváhagy, mint szlovén nemzeti tárgyalási pozíciót. Ezáltal a döntés által a kormány tulajdonképpen formálisan mandátumot kap, és amennyiben a tanácsi tárgyalásokon másként dönt, vagy úgy ítéli meg, hogy nem tudja megfelelően/hatékonyan érvényesíteni az odahaza egyeztetett nemzeti pozíciót, erről azonnal értesíti a Nemzetgyűlést és megindokolja a döntéséhez vezető körülményeket.

Mivel a Nemzetgyűlés alkotmányos és törvényben rögzített hatáskörénél fogva külpolitikai irányvonalakat állíthat fel, s ha a kormány valamely CFSP/ESDP tárgykörben kialakított álláspontja eltér a parlament által meghatározottól, köteles javaslatot előterjeszteni a parlament számára (a Külügyi Bizottságnak) és javaslat megerősítésért folyamodnia.

A Nemzeti Tanács (vagy bizottsága) a Nemzetgyűlés hatáskörébe tartozó összes ügygel kapcsolatban véleményt küldhet meg a Nemzetgyűlés (vagy a Külügyi Bizottság) számára. A Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Ügyek Bizottsága azokat a dokumentumokat vizsgálja meg, amelyek a Nemzetgyűlés Európai Unió Ügyek Bizottsága vagy a Külügyi Bizottság napirendjén szerepelnek.

6. A közösségi jog és a nemzeti jog viszonya

A közösségi jog és a szlovén nemzeti jog viszonyát tekintve a szlovén alaptörvény következő cikkelyeit kell elsősorban megvizsgálni: a 8. cikkely mindkét mondata, a 153. cikkely (2) bekezdése, a 160. cikkely (1) bekezdés b) pontja. Az alkotmány a fentiekben feltüntetett cikkelyek alapján kimondja, hogy a szlovén törvényeknek és más előírásoknak összhangban kell állniuk a Szlovéniát kötelező nemzetközi szerződésekkel (az európai uniós Csatlakozási Szerződés is egyfajta nemzetközi szerződés), a Nemzetgyűlés által ratifikált, hatályos nemzetközi szerződésekkel; más jogszabálynak és általános aktusnak a többi ratifikált szerződéssel is. Továbbá, a ratifikált és közzétett nemzetközi szerződések közvetlenül alkalmazandók Szlovéniában és az alkotmánybíróság dönt arról, hogy a törvény és más jogszabály összhangban van-e a ratifikált nemzetközi szerződésekkel.

6.1. A kötelezettségszegési eljárások

A szlovén kormány ügyrendje 49. cikkely j) pontja értelmében az Európai Ügyek kormányhivatala irányítja egyes, kötelezettségszegési eljárásokkal kapcsolatos szlovén nemzeti tárgyalási pozíció fogalmazását. Az Európai Bizottság által kezdeményezett kötelezettségszegési eljárások koordinálása – úgymint a szlovén nemzeti jogba való transzpozíciós feladatokból fakadóan az irányelvekkel kapcsolatos késedelmes notifikáció, vagy a notifikációk elmaradása – a kormány Jogalkotási Osztályának felelősségi körébe tartozik. Az Európai Bírósághoz küldendő írásos beadvány elkészítése során a jogi eljárásban az Európai Ügyek Kormányhivatala együttműködik a kompetens minisztériumokkal, a kormányhivatallal, valamint a Szlovén Köztársaság illetékes hivatalos szerveivel. Végül, a kötelezettségszegési eljárások koordinációja magában foglalja az Európai Bizottságnak a Szlovén Köztársaság ellen indított, az *acquis* cikkelyeivel kapcsolatban nem teljesített feladatokból eredő összes eljárásainak monitoringját is.⁴⁹

7. Szlovénia kapcsolata az európai uniós intézményekkel

7.1. Az Európai Bizottság

A parlament egyik kamarája sem vizsgálja meg az Európai Bizottság által kibocsátott hatásvizsgálatokat. A Nemzetgyűlés véleménye szerint az Európai Bizottságnak javasolt, hogy inkább a jogszabálytervezet fogalmazása előtt kezdjen hozzá a hatásvizsgálatok elvégzéséhez. S amennyiben a jogszabálytervezet a döntéshozatali eljárás során módosul vagy változik, az Európai Bizottság feladata lenne, hogy felülvizsgálja a korábbi hatásvizsgálatokat.

Az európai uniós dokumentumoknak közvetlenül a parlamenthez való megküldése csak bizonyos mértékben növeli meg a dokumentumok számát a szlovén törvényhozásban, mivel többségüket a kormány a közös európai uniós adatbázison (EU Portál) keresztül megküldte a parlament számára. Mindamellet a szlovén parlament véleménye szerint a dokumentumok közvetlen megküldése lehetővé teszi az új jogszabálytervezetek és más dokumentumok napi szintű nagyobb transzparenciáját. Továbbá a parlament felállított egy új levelesládát (e-mail) minden beérkező dokumentum számára.

---

⁴⁹ Lásd a szlovén kormány európai ügyek hivatala honlapján:
http://www.svez.gov.si/en/activities/coordination_of_european_affairs/infringement_procedures_in_the_eu/,
letöltés ideje: 2008. február 4.

7.2. Az Európai Parlament

A Nemzetgyűlés ezeket a találkozókat nagyon hasznosnak tartja, mivel ezek gyakran egy specifikus európai uniós anyagra összpontosítanak és emiatt nagyobb érdeklődésre tarthatnak számot a parlamenti képviselők körében, akik általában nincsenek bevonva napi jelleggel az európai uniós ügyekbe. Ily módon segítve őket, hogy kapcsolatban legyenek az Európai Unió napirendjén szereplő fontos ügyekkel. Továbbá úgynevezett szakember-cserére is lehetőség nyílik az Európai Parlament és a nemzeti parlament között – egyrészt a szkbizottságok tagjai, másrészt pedig protokoll vagy PR osztályokról is. Ezáltal a parlamentben, de nem kifejezetten a szkbizottságokban dolgozó személyek is áttekintést kaphatnak az Európai Parlament munkájáról, ami segíti őket a napi tevékenységükben, valamint a féléves elnökségre való felkészülésben.

8. Összegzés

Szlovéniában kiterjedt és részletes európai uniós tevékenység zajlik, és nem csupán a féléves elnökségre való tekintettel, sokkal inkább az alkotmány, törvény, és más jogszabályok által biztosított rendnek megfelelően. Az alkotmány Európai Unióról szóló cikkelye szabályozza Szlovénia szuverenitás-átruházásának kérdéskörét, amelyből inkább a „nemzetközi” olvasható ki, mint néven nevezve az Európai Uniót. Természetesen, mint mindegyik újdonsült közép-kelet-európai demokrácia, Szlovénia is óvatosan bánik a szuverenitás fogalmával, igaz, történelmében különbözik a többi államtól. Jugoszlávia fennállásakor is fejlődésében előbbre volt a többi tagköztársaságnál, a „Nyugat” felé való vonzódása és kapcsolatai egyre jobban előtérbe kerültek. Az alkotmányos viták pedig elvezettek a függetlenségig, nemzeti szuverenitásuk és identitásuk kivívásához, amelyet az állam nem élvezhetett túl sokáig, ugyanis 1992. évi elismerését követően gyorsan megkezdődtek a tárgyalások az Európai Unióval, s ennek a szuverenitását alig több mint tíz éve elnyerő államnak 2003-ban alaptörvénybe kellett iktatni a szuverenitás-átruházásáról szóló klauzulát. Ugyanebben a cikkelyben részletesen rendezi a kormány és a parlament együttműködését is az európai uniós ügyeket illetően, több szerepel benne a kormány feladatairól – gyakorlatilag lefedi a scrutiny intézményét – mint például a magyar alaptörvény 35/A. cikkelye. A szlovén kontrollmodell az úgynevezett mediterrán és a dán modell közé

tehető, közelebb áll viszont a dán modellhez.⁵⁰ A parlamentnek a nemzeti szinten meghozott döntésekre van befolyása, törvényi garanciák mellett. A parlament mindkét háza az ún. eljárás-alapú kontrollt gyakorolja, mely azt jelenti, hogy a kormány állásponttervezeteit veszi kontroll alá, mindazonáltal más európai uniós dokumentumokat is megvizsgálhat. Mindkét kamarában működik európai uniós ügyekkel foglalkozó bizottság, azzal, hogy a Nemzeti Tanács illetékes bizottsága inkább véleményformáló szereppel bír a Nemzetgyűlés felé, a kormánynak irányadó és a tárgyalásokon alapul veendő nemzeti tárgyalási pozíciót a Nemzetgyűlés határozza meg. Megjegyzendő, hogy a kormányon belül is részletesen ki van dolgozva a tárgyalási pozíció elkészítésének menete, az EU-Portál működtetése pedig megkönnyíti az európai ügyekkel való foglalatosskódást. A Nemzeti Tanács munkáját az Európai Bizottság által közvetlenül a parlamentekhez megküldendő európai uniós dokumentumok könnyítének meg – mivel az azonnali elérhetőség növelheti a felsőház munkájának hatékonyságát. A Nemzetgyűlésben három „csoportba” sorolják az Európai Unióval kapcsolatos dokumentumokat: „U-ügyek” (Nemzetgyűlés hatáskörébe tartozó ügyek, alapítószerződésekkel kapcsolatos módosítások, a szlovén nemzeti pozíció figyelemmel követése, Szlovénia európai uniós intézményekben való aktivitásával kapcsolatos politikai irányvonalak) ; „S-ügyek” (alkotmányos erejűknél fogva fontos ügyek) és „E-ügyek” (egyéb európai uniós ügyek). Az európai uniós bizottság nem foglalkozik a második pillérbe tartozó ügyekkel, azokért a Külügyi Bizottság a felelős. Az ülések nem nyilvánosak, a kormány politikai mandátumot kap a bizottságtól – az egyeztetett nemzeti pozíció alapulvételével jár el az európai uniós tárgyalásokon. Továbbá, aktívan bevonják a többi szakbizottságot is az állásfoglalás kidolgozása során: a Nemzetgyűlés szakbizottságai véleményt alkothatnak és előterjeszhetik azt az EUÜB részére, részvételükre elsősorban az „U-ügyek” tárgyalásakor van szükség, a tanácsi formációkban történő tárgyalások folyamán már nincs. A Nemzetgyűlés plenáris szintjén meghozott nemzeti pozíció erősebb, kötelező erővel bír a kormány számára. Amennyiben a kormány eltér az egyeztetett nemzeti pozíciótól, informálja a bizottságot, a tanácsi üléseket követően pedig írásbeli jelentést tesz az EUÜB számára. És az, hogy a parlament élhet-e valamilyen szankcióval a kormány felé, amennyiben többször, indokolatlanul eltérne az egyeztetett nemzeti pozíciótól, a törvényben és a házszabályban nincs külön kifejezve, a kormány politikai felelősséggel tartozik a Nemzetgyűlésnek.

---

⁵⁰ Elhangzott Anton Kokalj előadásában a magyar Országgyűlés: Egyeztetési eljárás a tíz új európai uniós tagállamban című konferenciáján 2005. június 3-án a szlovén Nemzetgyűlés kontrollmodelljének ismertetésekor. Prezentációs változata elérhető az Országgyűlés honlapján: http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_biz.keret_frissit?p_szerv=182&p_fomenu=11&p_almenu=9&p_c kl=&p_rec=1&p_nyelv=HU

Válogatott felhasznált irodalom

- Arday Lajos*: Reformok és kudarcok. Jugoszlávia utolsó évtizedei és ami utána következett. Budapest: BIP, 2002. p. 287.
- Bukowski, Charles*: Slovenia's Transition to Democracy: Theory and Practice. East European Quarterly, 1999/1. p.69-96.
- Fink-Hafner, Danica – Lajh, Damjan*: Managing Europe from home. The Europeanization of the Slovenian Core Executive. University of Ljubljana, 2003.
- Hamberger Judit – Szilágyi Imre*: Föderációk bomlása. Csehszlovákia és Jugoszlávia esete. Politikatudományi Szemle, 2000/1-2., p. 55-85.
- Juhász József*: Szlovénia. In: Kardos József – Simándi Irén szerk.: Európai politikai rendszerek. Budapest: Osiris, 2004. p.893-901.
- Juhász-Tóth Angéla*: A nemzeti parlamentek és a kormányok együttműködése európai uniós ügyekben Magyarországon és az Európai Unió többi új tagállamában. Budapest: Magyar Országgyűlés Európai Ügyek Bizottsága, 2005.
- Kiss J. László*: A nemzetállamtól az integrált nemzetállamig. Külpolitika, 2000/1-2. p.57-79.
- Krašovec, Alenka – Lajh, Damjan*: The Slovenian EU Accession Referendum: A Cat-and-Mouse Game. West European Politics, 2004/4. p.603-623.
- Rupel, Dimitrij*: Slovenia's Shift from the Balkans to Central Europe. In: Jill Benderly – Evan Kraft ed.: Independent Slovenia. Origins, movements, prospects. London: Macmillan, 1994. p.183-199.
- Szalay, Klára*: Scrutiny of EU Affairs in the National Parliaments of the New Member States: Comparative Analysis. Budapest: Hungarian National Assembly, 2005.
- Szente Zoltán*: Európai alkotmány-és parlamentarizmus-történet 1945-2005. Budapest: Osiris, 2006.
- Szilágyi Imre*: Az Európai Unió és a szlovén szuverenitás. Limes, 1999/3-4., p.238-243.
- Szilágyi Imre*: Az önálló és demokratikus Szlovénia létrejötte. Budapest: Teleki László Alapítvány, 1998.
- Szilágyi Imre*: Szlovén dilemmák a bezárkózás és a nyitottság között. In: Kiss J. László szerk.: Nemzeti identitás és külpolitika Közép-és Kelet-Európában. Budapest: Teleki László Alapítvány, 2003. p.323-343.
- Szilágyi Imre*: A szlovén nemzettudat elemeinek változásai. In: Ábrahám et al szerk.: Nemzeti és regionális identitás Közép-Európában. Piliscsaba: PPKE BTK, 2003. p. 193-195.

Szilágyi Imre: Szlovénia. A Balkánról az Európai Unióba. In: Kiss J. László szerk.: A huszonötök Európai. Budapest: Osiris, 2005. p.855-881.

Szlovén Köztársaság alkotmánya. Elérhető:

<http://www.dz-rs.si/index.php?id=351&docid=25&showdoc=1>

Szlovén Köztársaság Nemzetgyűlésének házszabálya. Elérhető:

<http://www.dz-rs.si/index.php?id=271&docid=29&showdoc=1>

Tóth Károly: Új alkotmányok előkészítése és elfogadása Kelet-Közép Európa államaiban. In:

Tóth Károly szerk.: Kelet-Európa új alkotmányai. JATE Állam-és Jogtudományi Kar Alkotmányjogi Tanszék, 1997. p. 7-59.

Trócsányi László – Badó Attila szerk.: Nemzeti alkotmányok az Európai Unióban. Budapest:

KJK-KERSZÖV, 2005. p.1043-1066.